

Tettere på arbeidsgivere og unge brukere

Ungt utenforskap i Agder,
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

4.12.2018 // Gry M. Strømsnes, seniorrådgiver //
Arbeids- og velferdsdirektoratet

Arbeidsmarkedet

- Økt sysselsetting
- Flere i arbeidsstyrken
- Lavere ledighet

Kortvarig og langvarig fravær fra arbeid

Klar for arbeid

Helt ledige: 67 100 (aug 18)

Arbeidssøkere registrert hos NAV og som er aktive arbeidssøkere og kan ta arbeid på kort varsel. 50% av de helt ledige mottar dagpenger.

Ledige på tiltak: 12 300 (aug 18)

Arbeidssøkere som deltar på tiltak i regi av NAV for å øke muligheten for å komme i arbeid.

Bruttoledighet er summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak

Delvis ledige: 26 000 (aug 18)

Arbeidssøkere registrert hos NAV som har noe arbeid. 45% mottar dagpenger.

Sykefravær: 121 800

Gjennomsnittlig antall personer med fravær fra arbeid og som mottar sykepenger fra NAV. Mange kommer tilbake i arbeid, en del ender på arbeidsavklaringspenger (AAP), noen på uføretrygd.

Har ikke arbeid

Uføre: 321 800

Personer med sykdom eller skade som i hovedsak ikke lenger er i stand til å arbeide. 18% av uføre har et arbeidsforhold.

Har arbeid

Nedsatt arbeidsevne: 188 500 (juni 18)

Personer med nedsatt arbeidsevne pga sykdom, skade eller lyte. Trenger tiltak, behandling eller oppfølging med en viss varighet for å komme tilbake i arbeid. 136 500 av disse har arbeidsavklaringspenger (AAP) og 24% av disse har et arbeidsforhold. En del ender opp med uføretrygd etter 4 år på AAP.

I mindre grad klar for arbeid

Tall for personer registrert hos NAV. Tallene viser arbeidssøkere, personer med nedsatt arbeidsevne fra august 2018 og juni 2018. Uføre per juni 2017 og årsgjennomsnitt for sykefravær for 2016. Merk at noen personer kan stå i mer enn én gruppe. All statistikk på nav.no/kunnskap

Ungdom i dag

- Mer endringsorienterte og spontane enn den øvrige befolkningen.
 - en trend hvor ungdommen blir mer og mer lik de eldre i samfunnet.
- De aller fleste er tilfreds med livet sitt, og tilfredsheten er økende.
- Mer skikkelige enn før – gjør mer lekser, trener mer og ruser seg mindre
- Økning i psykiske helseproblemer, spesielt blant jenter

Kilde: Norsk Monitor 2013-2014: Slik er ungdommen. Utarbeidet for Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Kilde: Ungdata nasjonale resultater 2017 (NOVA 2017)

Hva er status for dagens 18-29 åringer?

Er i Arbeid
(delvis)

20%

Utdanning/
verneplikt

33%

Er i Arbeid
(heltid)

37%

Registrert hos
NAV/NEETS

10%

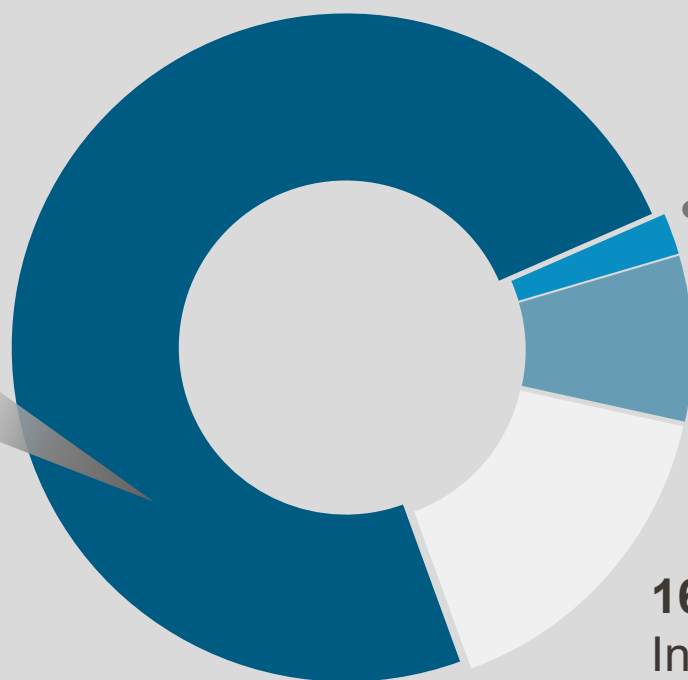
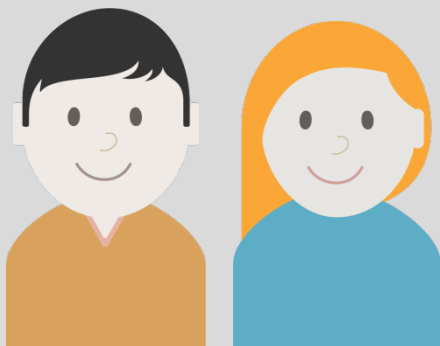
To hovedgrupper: Ungdom som kommer til NAV

- 1 De som har **fullført videregående skole** og/eller har noe arbeidserfaring
- 2 De som har **sammensatt problematikk**, droppet ut av videregående skole og mer omfattende oppfølgingsbehov.

Mange unge under 30 år kommer kjapt i aktivitet

74 %

av unge går ledige i mindre enn 8 uker. De er da enten i aktivitet, har fått et tilbud fra NAV eller er i medisinsk behandling.

2 %

Settes ikke til forsterket oppfølging av andre årsaker*

8 %

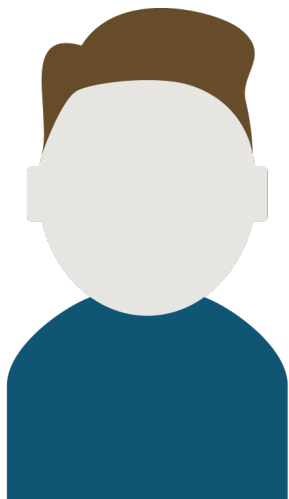
Settes til forsterket oppfølging

16 %

Ingen registrering

Unge NAV-brukere med helseplager

(AAP-mottakere under 30 år)

12 700
gutter

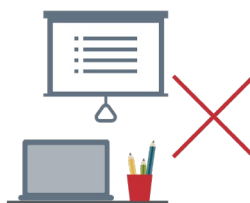
16 400
jenter

94 %
er norske
statsborgere

69 %
har psykiske
lidelser

50 %
har avbrutt
videregående skole

40 %
går på tiltak

Hva mener ungdom selv er årsaken til at de kommer til NAV?

Hva er årsaken til at ungdom ikke er i arbeid eller utdanning?

- Mangler utdanning og arbeidserfaring.
- Er utmattet/utslitt.
- Har liten tro på seg selv, sjenert.
- Deprimert.
- Søvnproblemer.
- Usikker på hva de kan og vil.
- Stort fravær på skole.
- Dårlige jobbmuligheter i nærheten.
- Droppa ut av skolen.
- Smerter.

Hvorfor kontakter ungdom NAV?

- Trenger jobb
- Er for syk til å være i jobb/utdanning
- Har i tillegg ikke inntekt og trenger penger

Utfordringsbildet

- Flere unge med nedsatt arbeidsevne
- Flere unge på helserelaterte ytelser
- Flere unge med lavinntekt
- Flere unge får uføretrygd på grunn av psykiske lidelser
- Frafall fra videregående skole
- Fare for varig ekskludering fra arbeidsmarkedet

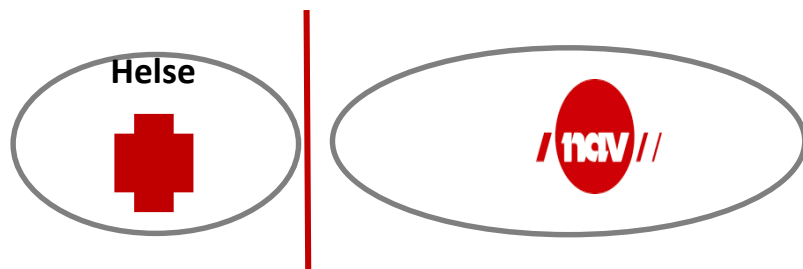
70 %

Av alle 18-29 åringer med AAP eller uføretrygd lider av psykiske lidelser....

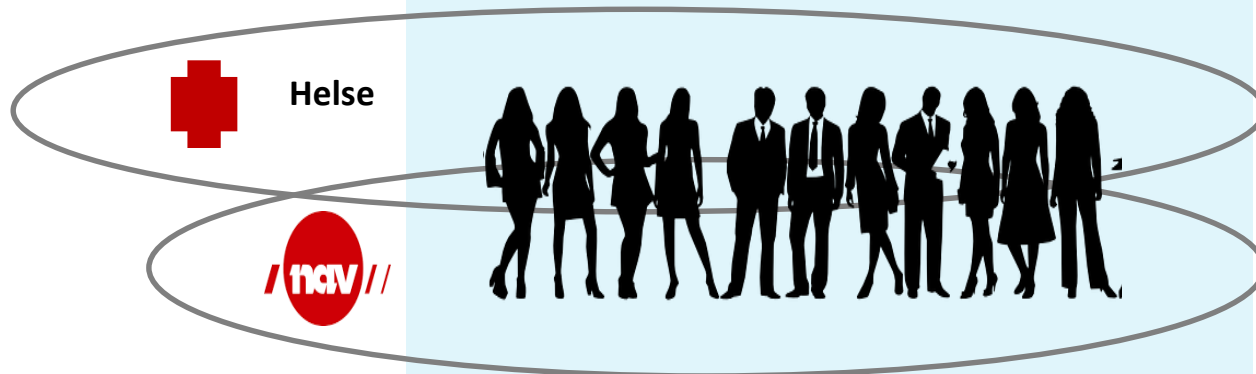
Oppfølging fra NAV og helsetjenester – fra sekvensielt til samtidig/integrert

TRADISJONELT:

Ikke i arbeid I arbeid

NYTT:

Hvorfor arbeid er bra for helse og livskvalitet

- Inntekt
- Deltakelse i samfunnet
- Identitet
- Sosial status
- Psykisk helse
- Arbeidsdeltakelse kan gi helsefremmende effekter

Oppfølging av unge – hva vet vi virker?

- Inkludering av ungdom i skole eller arbeid må være fleksibel
- Rask respons og god tilgjengelighet
- Intensiv og tett oppfølging - krever mer enn det mange får innenfor den ordinære virksomheten i NAV-kontor
- Godt tverrfaglig samarbeid på både helse-, arbeids- og utdanningsfeltet

Brukerhistorie: Aleksander 23 år

- Reiser til nytt sted i håp om lærlingplass
- Har en historie med utfordringer, sosiale forhold og helse
- Mangler nettverk
- Ender på NAV-kontoret
 - Utvidet oppfølging
 - Samarbeid mellom arbeidsgiver og NAV
 - Ordinær lærlingekontrakt

Ikke lenger utenfor

Aleksander Vetti (24) slet med spisevegring og gikk arbeidsledig på fjerde året. Takket være et prøveprosjekt som er enestående i Norge, er han tilbake i full jobb.

Det var mange piler som pekte nedover for Aleksander Vetti. Når Agderposten møter ham, gliser han til verden fra toppen av en høyseptemast.

– Kjempeforskjell. Det er nærmest en helt ny person som står her i dag. Det er rart å tenke på hvordan han fremsto i august og å se hvor mye han sprudler nå.

Det er noe av det første jobbspøstallet Hans Erik Skavnes i NAV Aust-Agder bemerket. Han har fulgt Aleksander fra ledighet til arbeid. I et rolig øyeblikk besøker vi arbeidsskaren hos hans nye arbeidsplass, Otera i Arendal. Til vanlig er det ikke inne på kontoret på Stoa, men ure i skogen han kikker arbeidstimens sine. En dag i Høvdag, en dag i Hovden, alt ellersom hvor behovet er størst. Her har Aleksander fått det som har sådd øverst på ønskelisten gjennom hele hans voksne liv: Jobb som energimontør.

Endte med sykemelding

Aleksander er oppvokst i Stavanger. Da han var ferdig med ungdomsskolen søkte han seg inn på en diet som hører teknisk allmenning. Den kostbare studieretningen tilbys svært få elever i Norge, hvor det stilles høye krav til praktiske så vel som teoretiske ferdigheter. I løpet av fire år får elevene både fagbrev og studiekompetanse – og et skreddersydd oppløp for å kunne utdanne seg videre som ingeniør.

Livet på videregående begynte godt for Aleksander. Men i studietret som fulgte gikk det skets med både helse og skole.

– Det første året hadde jeg knapt fravær. Året etterpå var jeg mer enn ti dager og 150 timer borte fra skolen. Slik ser ikke veldig pent ut på et vitnemål. I hvert fall ikke når du skal søke på lærlingplasser; du trenger for å ta fagbrev, forteller han.

Ingen ville ta Aleksander inn i varmen høsten 2014. Han var etter et brev til Kongsberg. Her hadde han øynet håp om muligheter for enten jobb eller en

lærlingplass. Men håpet falt raskt. Helsen tåret på. I stedet ble det jobbssøkeren på NAV.

Til slutt sa også fastlegen stopp. Spisevegringen hadde blitt så omfattende at Aleksander ble sykemådd. Slik skulle det fortli i ett år. Da han igjen var erklært frisk flyttet han og kjæresten til Grimstad. Da var målet klikkende klart. Aleksander skulle få seg jobb. Uansett hva.

– Det gjør noe med deg å være arbeidsledig. Du blir sittende hjemme på dagtid, mens alle andre er på jobb. Sann sett er det ganske ensomt og tankene begynner å komme. Ting blir bare verre og verre for hver dag som går, og du ikke har fast jobb, forteller Aleksander.

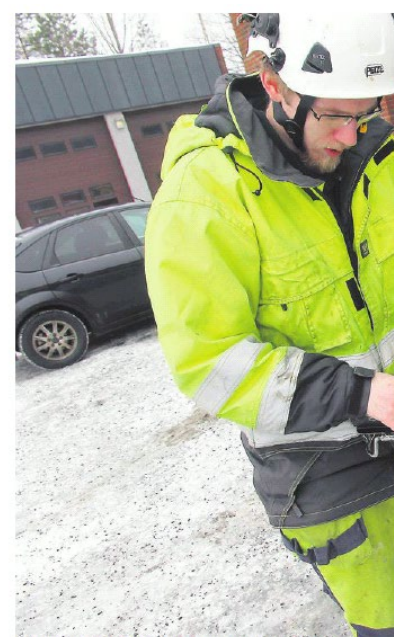
Viktig til å prøveHammerfest

Han viser oss rundt hos bedriften som tok han ut av sofaen og inn i varmen. Opp en liten bakke har de et øvingstred. Vi vil gjerne ha han opp i en strømpåle for å ta noen sprekke actionbilder, men får et resultat ned i svar.

– Da må jeg ha minst en lisenstert klatter sammen med meg, sier han og henviser til HSE-Krav.

Selv om det krevte snøfallet er slitsomt å jobbe i, har det ført til mange oppdrag de siste dagene. Montatene er spredd i alle kanter, i detalj snakker Aleksander i lange setninger om sikkerhetsbestemmelser. Om dokumentasjonskrav på jobbene han utfører. Hvordan klarteknikk han bruker for å nå opp i strømpåler og høyspentmaster. Hva han bruker det lille stussret til og hvordan de tunge klattreslene føles på kroppen etter en lang, fysisk slitsom arbeidsdag. Her er han i sitt ess, i motsetning til da hverdagen handlet om å finne seg en jobb.

Ønsket om å få noe å gjøre på dagtid var enorm. Den viljen observerte også NAV, som mente at han kvalifiserte til et prosjekt som ga et fatall av svært merverdige arbeidssøkere, en utvidet oppfølging. Det betyr at han fikk tildelt en

KJØREJOB: Tre godt fornøyde karer som er glade for at Aleksander har blitt en del av Otera.

PÅ KONTORET: Tre godt fornøyde karer som er glade for at Aleksander har blitt en del av Otera. Hans Martin Skavnes (til venstre), Aleksander Vetti og Geir Olav Uppstad.

Organisering

- NAV har god kunnskapsbasert erfaring med ungdomsteam/ egne ungdomskontakter
- Ungdomsteam er tverrfaglige og har medarbeidere fra både stat og kommune
- Ungdomskoordinatorer på NAV fylke

Inkluderingsdugnaden – mål og målgrupper

- Forsterket arbeidsretting av NAVs virksomhet
- Flere i arbeid
- Personer med nedsatt arbeidsevne og / eller «hull i Cven»
- Unge under 30 år

Inkluderingsdugnaden – hva gjør NAV?

- Styrking av markedskontakten
- Økt og bedre kontakt med arbeidsgivere
- Flere på lønnstilskudd
- Bedre samarbeid helse og arbeid
- Mer kvalifisering og utdanning

Bidra til bedre brukeropplevelser og brukermedvirkning

- **Forstå brukerens perspektiv**
- **Riktig arena**
- **Samhandling med respekt**
- **Tydelig kommunikasjon**